

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Kutseõpetaja õppekava

Ksenia Rosenthal ja Julia Šipilova

KUTSEÕPETAJATE ARVAMUSED KOOSTÖÖD TAKISTAVATEST TEGURITEST
JA VÕIMALIKEST LAHENDUSTEST IDA-VIRUMAA KUTSEHARIDUSKESKUSE
NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: õpetamisoskuste konsultant Joosep Heinsalu

Tartu 2026

Kokkuvõtte

Kutseõpetajate arvamused koostööd takistavatest teguritest ja võimalikest lahendustest Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse näitel. Kutseõpetajatevaheline koostöö on õppeprotsessi kvaliteedi ja kutseõpetajate professionaalse toimetuleku oluline tegur, kuid selle toimimist võivad piirata erinevad tegurid. Uuringu eesmärk oli välja selgitada, milliseid koostööd takistavaid tegureid tajuvad kutseõpetajad Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses ning milliseid võimalikke lahendusi nähakse koostöökultuuri arendamiseks. Uuringus kasutati kombineeritud meetodit, mille raames viidi läbi kvantitatiivne küsitlus ja sellele järgnenud kvalitatiivsed poolstruktureeritud intervjuud. Tulemused näitasid, et koostööd takistavad eelkõige töökoormus, ajapuudus, tunniplaani korralduse ning juhtimise ja asutusesisese toimimisega seotud tegurid. Samuti ilmnis, et koostööd takistavad tegurid suurendavad kutseõpetajate töökoormust, mõjutavad töökorraldust ning avaldavad mõju õpetamise kvaliteedile ja õppijate kogemusele. Oluliste lahendusena toodi esile teadlik koostöö planeerimine, juhtkonna selge suunamine, koostööoskuste arendamine ja koostööd toetavate töövormide rakendamine.

Võtmesõnad: kutseõpetajad, õpetajatevaheline koostöö, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus

Abstract

Vocational teachers' opinions on factors hindering collaboration and possible solutions: The case of Ida-Virumaa Vocational Education Centre. Collaboration between vocational teachers is important for teaching quality and professional functioning, yet various factors may hinder effective collaboration. The aim of this study was to identify factors hindering cooperation among vocational teachers at Ida-Virumaa Vocational Education Centre and possible solutions for developing a collaborative culture. A mixed-method approach was used, combining a quantitative survey and qualitative semi-structured interviews. The results showed that collaboration is mainly hindered by workload, lack of time, timetable-related issues, and management-related factors. Participants highlighted purposeful collaboration planning and clear management support as important solutions.

Keywords: vocational teachers, teacher collaboration, Ida-Virumaa Vocational Education Centre

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	5
1.1 Kutseõpetajate roll ja kutsehariduse eripära	5
1.2 Õpetajatevaheline koostöö ja selle tähtsus	6
1.3 Koostööd takistavad tegurid haridusasutuses	7
1.4 Koostöökultuuri arendamine	8
2. Metoodika	9
2.1 Valim	10
2.2 Andmekogumine	11
2.2.1 Kvantitatiivne etapp	11
2.2.2 Kvalitatiivne etapp	12
2.3 Andmeanalüüs	13
2.4 Autoripositsioon	14
3. Tulemused	15
4. Arutelu	18
Tänuõnad	22
Autorsuse kinnitus	22
Kasutatud kirjandus	23
Lisa 1. Direktori nõusolek	
Lisa 2. Pöördumiskiri kutseõpetajate poole	
Lisa 3. Küsimustik	
Lisa 4. Intervjuu kava	
Lisa 5. Näide kvalitatiivsete andmete kodeerimisest	

Sissejuhatus

Kutseõpetajate professionaalne valmisolek ja koostöö on kutsehariduse kvaliteedi seisukohalt olulise tähtsusega. Kutseharidust iseloomustab tihe seos töömaailmaga ning vajadus kiiresti kohaneda majanduse ja tehnoloogia muutustega, mistõttu eeldakse kutseõpetajatelt lisaks erialastele teadmistele ka paindlikkust ja valmisolekut pidevaks arenguks (Haridus- ja Teadusministeerium [HTM], 2021; Salonen & Tapani, 2019). Varasemates uuringutes on rõhutatud, et kutseõpetajad tegutsevad üha enam erinevate haridus- ja töömaailma ootuste piirialadel, mis suurendab vajadust koostöö ja professionaalse toe järele (Vähäsantanen, & Eteläpelto, 2009). Rahvusvahelistes uuringutes on leitud, et õpetajatevaheline koostöö toetab professionaalset arengut, õpetamise kvaliteeti ja õppijate arengut (Admiraal *et al.*, 2021; Darling-Hammond *et al.*, 2017; OECD, 2021). Kutsehariduskontekstis peetakse koostööd oluliseks ka kutseõpetajate professionaalse toimetuleku ja õppe kvaliteedi toetamisel (Salonen & Tapani, 2019).

Tõhus õpetajatevaheline koostöö ei kujune siiski iseenesest, vaid eeldab toetavat organisatsioonikultuuri ja teadlikku juhtimist. Teaduskirjanduses rõhutatakse, et koostööd toetavad usalduslikud suhted, avatud suhtlus, psühholoogiline turvalisus ning õpetajatele loodud võimalused ühiseks planeerimiseks ja professionaalseks dialoogiks (Benevene *et al.*, 2020; Slabina & Aava, 2019; Woodland *et al.*, 2013). Samuti mõjutavad koostöö kujunemist juhtkonna tugi, selged kokkulepped ja töökorralduslikud võimalused koostööks (Bunker, 2008). Vaatamata kutseõpetajate koostöö olulisusele ei kujune koostööpraktikad kutsehariduses alati süsteemseks ega järjepidevaks. Varasemad uuringud näitavad, et kutseõpetajate vahelist koostööd võivad piirata suur töökoormus, ajapuudus, killustatud töökorraldus ning ebapiisavad asutusesised ja juhtimisega seotud tingimused (OECD, 2021; Sirk *et al.*, 2017). Mitmekeelses ja muutustele avatud hariduskeskkonnas võib koostöövajadus olla veelgi suurem, kuna kutseõpetajatelt eeldakse ühist tegutsemist õppija toetamisel ning riikliku hariduspoliitikaga seotud väljakutsetega toimetulekul (HTM, 2022; OECD, 2021).

Eesti kutsehariduse kontekstis on kutseõpetajate koostööd käsitletud peamiselt üldisemate haldusprotsesside osana. Samal ajal võivad asutusesised muutused, haridusvaldkonna reformid ja suurenenud koostöövajadus mõjutada kutseõpetajate igapäevast töökorraldust ja professionaalset toimetulekut. Seetõttu muutub oluliseks mõista, millised tegurid mõjutavad õpetajatevahelist koostööd ning milliseid võimalusi nähakse koostöökultuuri teadlikuks arendamiseks Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse kontekstis.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1 Kutseõpetajate roll ja kutsehariduse eripära

Kutseharidus iseloomustab tihe seos töömaailmaga ning vajadus kohaneda kiiresti muutuva majandus- ja tehnoloogiakeskkonnaga. Eesti kutsehariduse eesmärk on toetada õppijate erialaste teadmiste ja oskuste kujunemist vastavalt tööturu ootustele (Kutseõppeasutuse seadus, 2025). Kutsehariduse eripära väljendub praktilise õppe ja tööpõhise õppe suures osakaalus, mis eeldab kutseõpetajatelt paindlikkust, valmisolekut pidevaks arenguks ning suutlikkust reageerida kiiresti erialavaldkondade muutustele (HTM, 2021; Salonen & Tapani, 2019). Seetõttu ei piirdu kutseõpetaja roll ainult teadmiste edasiandmisega, vaid hõlmab ka õppijate ettevalmistamist töömaailma nõudmisteks ja muutustega kohanemiseks (Salonen & Tapani, 2019).

Kutseõpetaja roll ühendab pedagoogilise ja erialase pädevuse ning eeldab mitmekülgset professionaalset valmisolekut. Kutsekoda (2021) rõhutab, et kutseõpetaja peab valdama nii erialaseid praktilisi oskusi kui ka õppimist toetavaid õppemeetodeid ning suutma kujundada õppijatele sobiva õpikeskkonna. Rahvusvahelistes uuringutes on leitud, et tehnoloogia areng, muutuvad tööprotsessid ja uued oskuste vajadused nõuavad kutseõpetajatelt pidevat õppimist ja professionaalset kohanemist (Salonen & Tapani, 2019). Vähäsantanen ja Eteläpelto (2009) lisavad, et kutseõpetajad tegutsevad sageli erinevate haridus- ja töömaailma ootuste ristumiskohas, mistõttu muutub koostöö kolleegidega oluliseks professionaalse arengu ja tööalase toimetuleku osaks. Professionaalset arengut käsitletakse õpetajate teadmiste, oskuste ja õpetamispraktikate teadliku arendamisena kogu tööelu jooksul (Avalos, 2011).

Kutseõpetaja töö eripära suurendab vajadust õpetajatevahelise koostöö järele. Kutseõpetajad tegutsevad keskkonnas, kus õppe kvaliteet sõltub muu hulgas õppekavade ajakohastamiseks, praktikakorraldusest, tööandjatega suhtlemisest ja õppijate toetamisest (Salonen & Tapani, 2019). Selline mitmetasandiline töökorraldus eeldab kutseõpetajatelt valmisolekut teha koostööd kolleegidega ning jagada vastutust õppeprotsessi kvaliteedi eest (Admiraal *et al.*, 2021; Darling-Hammond *et al.*, 2017).

Eesti kutsehariduse kontekstis ei ole kutseõpetajate koostööpraktikad alati süsteemselt kujunenud. Varasemates uuringutes on leitud, et paljud kutseõpetajad töötavad pigem individuaalselt ning osalevad vähesel määral koostöövõrgustikes, mis võib mõjutada nii professionaalset arengut kui ka tööga rahulolu (Sirk *et al.*, 2017). Samuti on rõhutatud, et koostöökultuuri kujunemine sõltub suuresti organisatsioonikultuurist, juhtkonna toest ja

õpetajatele loodud koostöövõimalustest (Slabina & Aava, 2019). Seetõttu muutub kutsehariduses oluliseks mõista, millised tegurid toetavad või takistavad kutseõpetajatevahelise koostöö kujunemist.

1.2 Õpetajatevaheline koostöö ja selle tähtsus

Õpetajatevahelist koostööd peetakse haridusvaldkonnas oluliseks professionaalse arengu ja kvaliteetse õppeprotsessi kujundamise tingimuseks. Õpetajatevahelist koostööd käsitletakse teaduskirjanduses kui õpetajatevahelist professionaalset suhtlus- ja õppimisprotsessi, mille eesmärk on toetada õpetamise kvaliteeti, õppijate arengut ja õpetajate professionaalset arengut (Hargreaves & Fullan, 2012; Vescio *et al.*, 2008). Darling-Hammond jt (2017) ning OECD (2021) toovad esile, et koostöö võimaldab õpetajatel jagada kogemusi, reflekteerida oma õpetamispraktikat ning õppida üksteiselt, mis toetab nii õpetajate professionaalset arengut kui ka õppijate õpitulemusi. Samuti leitud, et koostöö aitab õpetajatel paremini kohaneda haridussüsteemi muutustega ja uute õpetamisnõuetega (Admiraal *et al.*, 2021; Vähäsantanen & Eteläpelto, 2009).

Õpetajatevaheline koostöö võib väljenduda erinevates koostöövormides ja professionaalsetes praktikates. Vescio jt (2008) kirjeldavad õpetajate koostööd kui pidevat suhtlus- ja õppimisprotsessi, mis toimub nii individuaalsel, meeskondlikul ja organisatsiooni tasandil. Koostöö võib hõlmata ühiste õppetöö planeerimist, õppematerjalide loomist, õppijate arengu arutamist ja vastastikust tagasisidestamist (Soini *et al.*, 2021; Vesikivi *et al.*, 2019). Mitmed autorid rõhutavad, et õpetajatevaheline koostöö ei ole ühekordne tegevus, vaid järjepidev professionaalne praktika, mille toimimine eeldab ühiseid eesmärke, regulaarset suhtlust ja teadlikku ajaplaneerimist (DuFour & Eaker, 2009; Woodland *et al.*, 2013).

Õpetajatevaheline koostöö mõjutab lisaks professionaalsele arengule ka õpetajate tööalast heaolu ja kooli sisekultuuri. Uuringud näitavad, et toetav koostöökultuur suurendab õpetajate enesetõhusust ja kuuluvustunnet ning aitab vähendada professionaalset isolatsiooni ja tööalast pinget (Roos *et al.*, 2021). Slabina ja Aava (2019) rõhutavad, et koostöö kujunemist toetavad usalduslikud suhted, ühised väärtused ja süsteemne kogemuste jagamine. Seetõttu käsitletakse õpetajatevahelist koostööd haridusvaldkonnas olulise professionaalse ja asutusesisese ressursina, mis toetab nii õpetajate kui ka õppijate arengut.

1.3 Koostööd takistavad tegurid haridusasutuses

Vaatamata õpetajatevahelise koostöö olulisusele ei kujune koostööpraktikad haridusasutustes alati süsteemseks ega järjepidevaks. Teaduskirjanduses on leitud, et õpetajatevahelist koostööd võivad piirata nii asutusesisesed, töökorralduslikud ja suhtlemise seotud tegurid (OECD, 2021; Slabina & Aava, 2019). Mitmed autorid rõhutavad, et koostöö ei sõltu ainult õpetajate valmisolekust, vaid suurel määral ka sellest, milliseid tingimusi ja võimalusi asutus õpetajatele loob (DuFour & Eaker, 2009; Woodland *et al.*, 2013). Seetõttu võivad puudulik töökorraldus, ebaselged ootused ja vähene juhtkonna tugi raskendada koostöö kujunemist ning vähendada õpetajate motivatsiooni koostöös osaleda.

Üheks sagedamini esile toodud koostööd takistavaks teguriks peetakse ajapuudust ja suurt töökoormust. Uuringud näitavad, et õpetajatel on keeruline osaleda järjepidevas koostöös olukorras, kus tööülesanded on killustatud ning igapäevane töökoormus suur (OECD, 2021; Sirk *et al.*, 2017). Samuti võib koostöö jääda tagaplaanile juhul, kui õpetajatele ei ole loodud piisavalt aega ühisteks aruteludeks, planeerimiseks ja kogemuste jagamiseks (Slabina & Aava, 2019; Woodland *et al.*, 2013). Töökorralduslikud piirangud võivad suurendada tööalast pinget (Roos *et al.*, 2021) ning vähendada võimalusi kujundada süsteemseid koostööpraktikaid (OECD, 2021).

Koostöö kujunemist mõjutavad oluliselt ka organisatsioonikultuur ja juhtimispraktikad. Uuringud näitavad, et vähene juhtkonna tugi, ebaselged kokkulepped ja vastuoluline töökorraldus võivad vähendada õpetajate valmisolekut koostööd teha ning tugevdada individuaalse tegutsemise suundumust (Woodland *et al.*, 2013). Lisaks võivad koostööd raskendada erinevad õpetamispraktikad, vähene usaldus kolleegide vahel ja varasemad negatiivsed koostöökogemused (Bunker, 2008; Ferguson & Wilson, 2011). Samuti on leitud, et professionaalne isolatsioon ja harjumus töötada individuaalselt võivad vähendada õpetajate valmisolekut osaleda kollektiivses õppimises ja ühises vastutuses õppe kvaliteedi eest (Sirk *et al.*, 2017; Vescio *et al.*, 2008).

Koostööga seotud väljakutsed võivad suurendada muutustele avatud ja mitmekeelses hariduskeskkonnas. Haridusreformid eeldavad õpetajatelt suuremat koostööd ja pidevat kohanemist muutuvate nõudmistega (HTM, 2022; Vähäsantanen & Eteläpelto, 2009). Uuringud näitavad, et muutustega seotud ebakindlus, suurenenud töökoormus ja vähene asutusesisene tugi võivad raskendada koostöö kujunemist ning suurendada õpetajate tööalast pinget (Roos *et al.*, 2021; Vähäsantanen & Eteläpelto, 2009). Seetõttu nähakse õpetajatevahelise koostöö toimimise oluliste eeldustena teadlikku juhtimist, toetavat

organisatsioonikultuuri ning õpetajatele loodud võimalusi (Slabina & Aava, 2019; Woodland *et al.*, 2013).

1.4 Koostöökultuuri arendamine

Õpetajatevahelise koostöö arendamine eeldab teadlikku ja süsteemset lähenemist organisatsiooni tasandil. Koostöökultuuri mõistet kasutatakse haridusvaldkonnas kirjeldamiseks organisatsioonikultuuri, kus õpetajatevaheline koostöö, kogemuste jagamine ja ühine vastutus õppe kvaliteedi eest on igapäevase töö loomulik osa (DuFour & Eaker, 2009; Stoll *et al.*, 2006). Teaduskirjanduses rõhutatakse, et koostöökultuur ei kujune iseenesest, vaid vajab järjepidevat juhtimist, ühiseid eesmärke ning õpetajatele loodud võimalusi professionaalseks koostööks (DuFour & Eaker, 2009; Woodland *et al.*, 2013).

Üheks oluliseks koostöökultuuri arendamise võimaluseks peetakse regulaarse ühise tööaja ja professionaalse dialogi võimaldamist. Uuringud näitavad, et õpetajate koostöö kujuneb tõenäolisemalt süsteemseks olukorras, kus õpetajatele on loodud võimalused ühiseks planeerimiseks, aruteludeks ja kogemuste jagamiseks (Slabina & Aava, 2019; Woodland *et al.*, 2013). Samuti on leitud, et koostööks eraldatud aeg aitab vähendada professionaalset isolatsiooni ning toetab kollektiivset vastutust õppe kvaliteedi eest (DuFour & Eaker, 2009; Vescio *et al.*, 2008).

Koostöökultuuri kujunemist toetavad ka usalduslikud suhted ja psühholoogiliselt turvaline töökeskkond. Benevene jt (2020) rõhutavad, et õpetajad osalevad koostöös aktiivsemalt keskkonnas, kus väärtustatakse avatud suhtlust, vastastikust austust ja kogemuste jagamist. Slabina ja Aava (2019) lisavad, et koostöö kujunemist toetavad ühised väärtused ja õpetajate kaasamine otsustusprotsessidesse. Selline töökeskkond aitab kujundada professionaalset õpikultuuri, kus õpetajad tunnevad end kolleegidega seotud ning valmis jagama vastutust õppijate arengu ja õppe kvaliteedi eest.

Muutustele avatud ja mitmekeelses hariduskeskkonnas muutub koostöökultuuri teadlik arendamine eriti oluliseks. Haridusreformid suurendavad vajadust õpetajatevahelise koostöö, ühiste kokkulepete ja professionaalse toe järele (HTM, 2022; Vähäsantanen & Eteläpelto, 2009). Seetõttu käsitletakse koostöökultuuri arendamist haridusvaldkonnas olulise tingimusena nii õpetajate professionaalse toimetuleku kui ka õppijate toetamise seisukohalt. Seega käsitletakse Ida-Virumaa kutsehariduse konteksti käesolevas töös kui näidet mitmekeelsest ja muutustele avatud hariduse keskkonnast, kus õpetajatevahelise koostöö kujunemine on seotud nii struktuursete kui ka kultuuriliste teguritega. Selline lähenemine

võimaldab mõtestada koostööd mitte konkreetse asutuse kirjeldusena, vaid laiemalt kutsehariduses esineva nähtusena. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada, milliseid koostööd takistavaid tegureid tajuvad kutseõpetajad Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses ning milliseid võimalikke lahendusi nähakse koostöökultuuri arendamiseks. Sellest tulenevalt püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on kutseõpetajate arvamused koostööd takistavate tegurite osas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses?
2. Kuidas kirjeldavad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite seoseid oma igapäevase tööga?
3. Milliseid võimalikke lahendusi näevad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite ületamiseks?

2. Metoodika

Töö uurimiseesmärgi saavutamiseks kasutati kombineeritud meetodit, mille raames rakendati nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid uurimismeetodeid. Uurimises kasutati järjestikulist kombineeritud uurimisdisaini, kus kvantitatiivsele andmekogumisele järgnes kvalitatiivne uurimisetapp tulemuste täpsustamiseks ja sügavamaks mõistmiseks. Kombineeritud meetodi kasutamine võimaldab uurimisprobleemi põhjalikumalt käsitleda, ühendades kvantitatiivse ja kvalitatiivse lähenemise eelised. Teaduskirjanduses rõhutatakse, et kombineeritud meetodi eesmärk on saavutada uuritava nähtuse laiem ja sügavam mõistmine võrreldes ühe meetodi kasutamisega eraldi (Õunapuu, 2014).

Käesolevas uurimistöös võimaldas kvantitatiivne uurimisetapp kaardistada kutseõpetajate arvamuste üldisi mustreid ning selgitada välja peamised koostööd takistavad tegurid ja nende suhteline olulises uuritavas asutuses. Kvantitatiivsete tulemuste põhjal koostati kvalitatiivse uurimisetapi intervjuuküsimused, et mõista põhjalikumalt kutseõpetajate kogemusi, arvamuste kujunemist ning koostööd mõjutavaid tegureid. Samuti võimaldas kvalitatiivne uurimisetapp täpsustada võimalikke lahendusi ja koostööd toetavad praktikaid, mis ei pruugi kvantitatiivsete andmete põhjal piisavalt esile tulla.

Kvantitatiivne uurimisetapp võimaldas vastata uurimisküsimustele, mis oli seotud koostööd takistavate tegurite levimuse ja nende mõju üldiste mustrite kaardistamisega. Kvalitatiivne uurimisetapp võimaldas omakorda sügavamale mõista kutseõpetajate kogemusi, arvamuste kujunemise põhjuseid ning võimalikke lahendusi koostöökultuuri arendamiseks. Kombineeritud meetodi kasutamine oli põhjendatud uuritava nähtuse keerukusega, kuna

õpetajatevaheline koostöö ja seda mõjutavad tegurid on seotud asutusesiseste, töökorralduslike ja sotsiaalsete aspektidega. Kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete andmete kombineerimine võimaldas seostada üldisemaid mustreid kutseõpetajate individuaalsete kogemustega, toetada tulemuste tõlgendamist ning suurendada uurimistulemuste sisulist usaldusväärsust (Õunapuu, 2014).

2.1 Valim

Kvantitatiivse uurimisetapi üldkogumiks oli 86 Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse kutseõpetajat, nendest 42 naist ja 44 meest. Valim moodustati mittetõenäosusliku eesmärgipärase valimi põhimõttel (Õunapuu, 2014). Uuringus osalemise kutse saadeti kõigile Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse kutseõpetajatele. Eesmärgipärase valimi kasutamine oli põhjendatud sooviga kaasata uurimusesse sihtrühm, kelle töö on seotud kutsehariduse õppeprotsessi ja õpetajatevahelise koostöö kontekstiga.

Esmalt võeti e-posti teel ühendust Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse direktoriga, et taotleda kooli ametlikku nõusolekut kutseõpetajate kaasamiseks (vt lisa 1). Kirjas anti ülevaade uuringu eesmärgist, sisust ning selle olulisusest. Pärast loa saamist pöördui kutseõpetajate poole töö autorite ülikooli e-posti aadressi kaudu, kasutades Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse veebilehelt saadud kontaktaadresse. Vastavalt hea teadustava põhimõtetele (Tartu Ülikooli Eetikakeskus, 2023) selgitati kutse kirjas uuringus osalemise vabatahtlikust, vastamisele kuluvat aega, uuringu eesmärke ning andmete kasutamise tingimusi (vt lisa 2). Kuna esialgne vastamismäär oli tagasihoidlik (12 vastanut), saadeti sihtrühmale täiendav meeldetuletus.

Küsitlusele vastas kokku 51 kutseõpetajat, mis moodustas 59% üldkogumist. Vastanute taustaandmed on esitatud tabelis 1. Taustaandmete põhjal võib öelda, et valim oli mitmekesine ning võimaldas käsitleda kutseõpetajate hinnanguid erinevatest kogemuslikest vaatenurkadest.

Tabel 1. Vastanute taustaandmed

Näitaja	Jaotus	Arv	%
Sugu	Naine	26	51
	Mees	25	49
Kokku:		51	100%
Vanus	kuni 34 (kaasa arvatud)	5	10
	35-45	22	43
	46-55	12	24
	56-65	10	19
	alates 66	2	4
Kokku:		51	100%
Tööstaaž	alla 1 aasta	2	4
	1-5 aastat	15	29
	6-10 aastat	12	24
	11-20 aastat	10	19
	üle 20 aasta	12	24
Kokku:		51	100%

Kvalitatiivse uurimisetapi valim moodustati kvantitatiivses küsitluses osalenud kutseõpetajate seast. Küsitluse lõpus pakuti vastanutele võimalust avaldada vabatahtlikult soovi osaleda järgnevas intervjuus, esitades selleks eraldi oma kontaktandmed. Kvalitatiivse uuringu lõplikku valimisse kaasati viis kutseõpetajat, kes olid kvantitatiivse küsitluse lõpus vabatahtlikult avaldanud soovi intervjuus osaleda ning jätnud selleks oma kontaktandmed. Nende taustaandmed on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Intervjueeritavate taustaandmed

Tunnus	Valdkond	Tööstaaž kutseõpetajana
Intervjueeritav A	Tehnika ja tehnoloogia valdkond	1–5 aastat
Intervjueeritav B	Tehnika ja tehnoloogia valdkond	6–10 aastat
Intervjueeritav C	Tehnika ja tehnoloogia valdkond	alla 1 aasta
Intervjueeritav D	Teenindus valdkond	11–20 aastat
Intervjueeritav F	Teenindus valdkond	1–5 aastat

2.2 Andmekogumine

2.2.1 Kvantitatiivne etapp

Kvantitatiivseid andmeid koguti anonüümse vebiküsitluse kaudu. Küsimustik koostati lähtuvalt uurimistöö eesmärgist ja uurimisküsimustest ning selle eesmärk oli välja selgitada, milliseid koostööd takistavaid tegureid tajuvad kutseõpetajad Ida-Virumaa

Kutsehariduskeskuses ning milliseid võimalikke lahendusi nähakse koostöökultuuri arendamiseks. Küsimustik (vt lisa 3) koosnes neljast teemaplokist. Esimene plokk sisaldas vastanute taustaandmeid (näiteks õppevaldkond, tööstaaž). Teine plokk keskendus koostööd takistavatele teguritele ning hõlmas asutusesiseseid, töökorralduslikke ja suhtlemisega seotud aspekte. Kolmandas plokis käsitleti koostööd takistavate tegurite mõju kutseõpetajate igapäevasele tööle, sealhulgas töömotivatsioonile, töö kvaliteedile ja tööalasele heaolule. Neljas plokk keskendus koostööd toetavatele tingimustele ja võimalikele lahendustele.

Osalejatel paluti hinnata väiteid oma kogemuste põhjal viiepunktilisel Likerti skaalal, kus 1 tähistas täielikku mittenõustumust ja 5 täielikku nõustumist. Küsimustiku väited koostati teaduskirjanduse põhjal ning need tuginesid varasemates uuringutes käsitletud õpetajatevahelist koostööd mõjutavatele teguritele. Väited hõlmasid asutusesiseseid ja töökorralduslikke tegureid, nagu töökoormus, ajapuudus ja koostööd toetavad struktuurid (OECD, 2021; Slabina & Aava, 2019; Woodland *et al.*, 2013), samuti professionaalsete suhete ja organisatsioonikultuuriga seotud aspekte, sealhulgas usaldust, suhtelist ja varasemaid koostöökogemusi (Benevene *et al.*, 2020; Bunker, 2008). Lisaks käsitlesid küsimustiku väited koostööd takistavate tegurite mõju õpetajate töömotivatsioonile, tööalasele heaolule ja õpetamise kvaliteedile (Darling-Hammond *et al.*, 2017; Roos *et al.*, 2021). Küsimustikku lisati ka väited võimalike lahenduste kohta, nagu regulaarne ühine tööaeg, juhtkonna tugi; professionaalne õppimine ja koostööd toetavad praktikad (Avalos, 2011; DuFour & Eaker, 2009; Woodlnad *et al.*; 2013).

Küsimustiku koostamisel lähtuti uurimistöö eesmärgist ja uurimisküsimustest, et tagada küsimuste seotus uuritava nähtusega. Küsimused sõnastati võimalikult selgelt ja neutraalselt ning kooskõlastati lõputöö juhendajaga. Enne põhiuuringut viidi läbi pilootküsitlus 2-3 kutseõpetajaga, kes põhiuuringus ei osalenud. Pilootküsitluse põhjal täpsustati küsiuste sõnastust ja küsimustiku ülesehitust, et parandada selle arusaadavust ja loogilisust.

2.2.2 Kvalitatiivne etapp

Kvalitatiivseid andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuude kaudu, mille eesmärk oli süvendada kvantitatiivses etapis tuvastatud tulemuste mõistmist ja avada koostööd takistavate tegurite tagamaid kutseõpetajate kogemuste kaudu. Intervjuude abil selgitati, kuidas kutseõpetajad tõlgendavad küsitluses esile kerkinud takistavaid tegureid ja milliseid tähendusi nad neile oma igapäevases töös omistavad. Intervjuu kava (vt lisa 4) oli koostatud kvantitatiivse uuringu põhiteemadele vastavates teemaplokkides. Intervjuus käsitleti

kutseõpetajate koostöö kogemust, koostööd takistavate tegurite avaldamist igapäevases töös ning ettepanekuid koostöö toetamiseks. Poolstruktureeritud vorm võimaldas käsitleda samu teemasid kõigi osalejatega, võimaldades osalejatel kirjeldada oma kogemusi ja seisukohti paindlikumalt (Laherand, 2008).

Kvalitatiivsete andmete kogumise usaldusvääruse suurendamiseks viidi enne põhiintervjuusid läbi pilootintervjuu, mille käigus hinnati intervjuukava selgust ja loogikat. Pilootintervjuu põhjal täpsustati küsimuste sõnastust ning nende esitamise järjekorda, et tagada intervjuu sujuvam kulg. Intervjuud viidi läbi videokõne veebikeskkonnas *Microsoft Teams*, salvestati osalejate teadlikul nõusolekul ning transkribeeriti täismahus sõnasõnaliselt. Andmeanalüüsi usaldusväärust toetas süstemaatiline temaatiline analüüs ning kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete tulemuste seostamine, mis võimaldas uuritavat nähtust põhjalikumalt mõista (Laherand, 2008).

2.3 Andmeanalüüs

Andmeteanalüüsis kasutati kombineeritud meetodi põhimõtet, mille eesmärk oli ühendada kvantitatiivse ja kvalitatiivsete andmete tulemused terviklikku ülevaate saamiseks. Kvantitatiivne analüüs võimaldas välja selgitada üldised mustrid ja hinnangud koostööd takistavate tegurite kohta, kvalitatiivne analüüs aitas aga tulemusi sügavamalt mõista ja tõlgendada kutseõpetajate kogemuste kaudu.

Esimese ja kolmanda uurimisküsimuse puhul analüüsiti kvantitatiivseid andmeid, kasutades kirjeldavat statistikat, mis võimaldab andmeid süstematiseerida ja esitada ülevaatlikul kujul (Creswell & Creswell, 2018). Pärast andmete kogumist eksporditi veebiküsimustiku tulemused *Microsoft Forms* keskkonnast tabelitöötlusprogrammi *Microsoft Excel 2016*, kus andmestik korraldati ja analüüsimiseks ette valmistati. Analüüsis arvatati välja vastuste protsentuaalne jaotus, mis võimaldas kirjeldada kutseõpetajate arvamuste üldisi mustreid koostööd takistavate tegurite ning võimalike lahenduste osas.

Uuringu teise küsimuse selgitamiseks kasutati kvalitatiivset andmeanalüüsi, mis viidi läbi kahe uurija koostöös. Intervjuude käigus kogutud andmeid analüüsiti temaatilise analüüsi abil, mille eesmärk oli tuvastada andmetes korduvad teemad ja tähendused (Flick, 2011). Analüüsi käigus keskenduti nii uurimisküsimustest tulenevatele teemadele kui ka sellele, mida intervjuueeritavad ise oluliseks pidasid ja esile tõid.

Kvalitatiivsete andmete töötlemisel kasutati avatud kodeerimist, mille käigus tuvastati esmased tähendusüksused ning neile omistati sisulist tähendust väljendavad koodid. Seejärel

koondati sarnase sisuga koodid kategooriateks ja teemadeks, mis võimaldas süstematiseerida intervjuudes esile kerkinud tähendusmustreid (Laherand, 2008). Näide kvalitatiivsete andmete kodeerimisest on esitatud lisas 5.

Uurijate vaheliste arutelude käigus täpsustati kategooriate sisu ning jõuti kokkuleppele lõplike teemade osas. Selline lähenemine aitas vähendada subjektiivsust ja suurendada analüüsi usaldusväärsust. Kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete tulemuste ühendamine võimaldas võrrelda kutseõpetajate üldisi hinnanguid nende isiklike kogemuste ja tõlgendustega. Kvalitatiivsed tulemused aitasid täpsustada kvantitatiivses analüüsis ilmnunud tendentse ning toetada uuritava nähtuse terviklikumat käsitlemist.

Käesoleva uurimistöo kavandamisel ja läbiviimisel järgiti hea teadustava ning isikuandmete kaitse põhimõtteid, lähtudes vastutuse, aususe, läbipaistvuse ja uuritavate heaolu tagamise väärtustest (Tartu Ülikooli Eetikakeskus, 2017). Vastanute anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse tagamiseks koguti ainult uurimistöo seisukohalt vajalikku teavet ning välditi isikuid otseselt tuvastavate andmete kogumist. Kvalitatiivsete andmete töötlemisel kasutati pseudonüümimist ning uuringu tulemusi esitati üksnes üldistatud kujul, et välistada üksikute osalejate või konkreetsete vastuste seostamine konkreetsete isikutega (Andmekaitse Inspeksioon [AKI], 2021; Tartu Ülikooli Eetikakeskus, 2017).

Poolstruktureeritud intervjuud salvestati osalejate teadliku nõusoleku alusel. Helisalvestised transkribeeriti ning säilitati lõputöö autorite ülikooli kontoga seotud võrgukettal ainult uurimistöo läbiviimise perioodil. Pärast bakalaureusetöö valmimist ja kaitsmist on kavandatud helisalvestite ning muude isikuandmeid sisaldavate materjalide hävitamine vastavalt andmekaitse nõuetele (AKI, 2021). Isikuandmete töötlemisel järgiti kehtivaid andmekaitse alaseid õigusakte ja juhendmaterjale. Kogutud andmeid kasutati üksnes käesoleva uurimistöo eesmärkidel ning andmete töötlemisel tagati osalejate konfidentsiaalsus ja andmekaitse nõuete järgimine. Uurimistulemuste analüüsimisel ja esitamisel järgiti teadusliku aususe ja objektiivsuse põhimõtteid ning järeldused tehti kogutud andmete põhjal, vältides põhjendamatu üldistusi (Tartu Ülikooli Eetikakeskus, 2017).

2.4 Autoripositsioon

Käesoleva uurimistöo autorid töötavad kutseõpetajatena Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses ning on seetõttu uuritava keskkonnaga vahetult seotud. Huvi uurimisteema vastu kujunes välja praktilisest töökogemusest ja tähelepanekutest, mille kohaselt ei kujune õpetajatevaheline koostöö kutsehariduse kontekstis alati süsteemseks ega järjepidevaks.

Lisaks mõjutas teema valikut haridusvaldkonnas toimuvate muutuste ja reformide mõju õpetajate igapäevasele töökorraldusele ja koostöövajadusele.

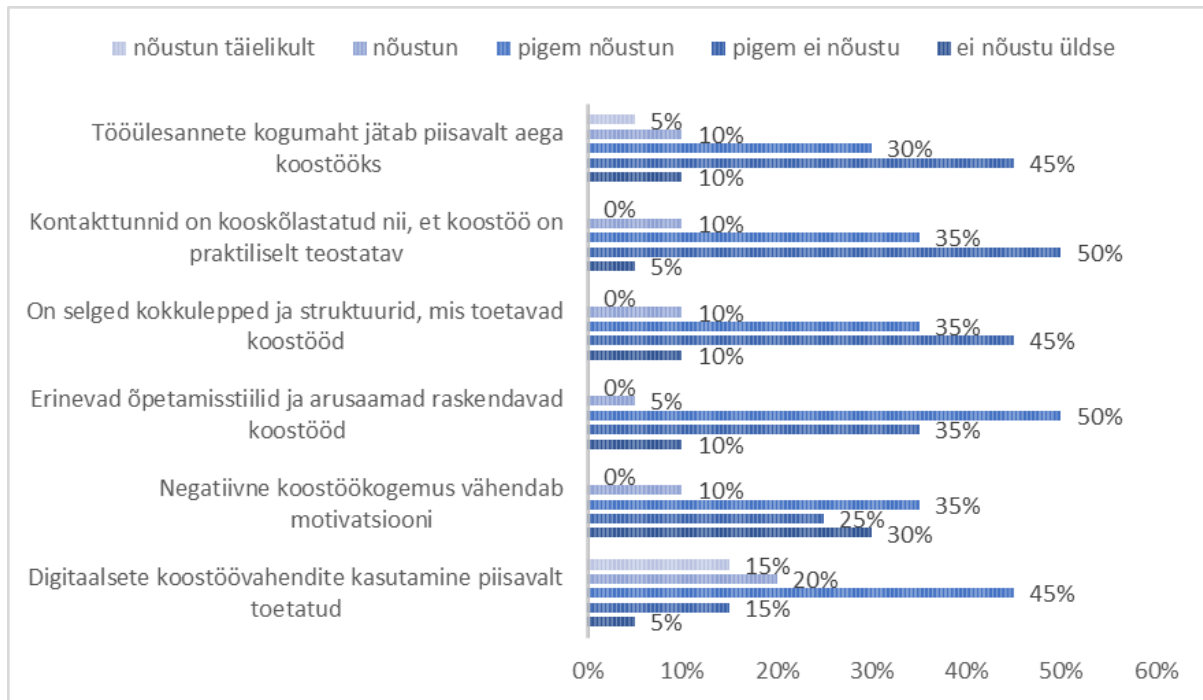
Uurimistöös võib autoreid käsitleda siseringi uurijatena, kuna uurijad kuuluvad ise uuritavasse organisatsiooni ja omavad vahetut kokkupuudet uuritava nähtusega. Siseringi uurija positsioon võimaldab paremini mõista uuritava keskkonna eripära, töökorraldust ja osalejate kogemusi, kuid samal ajal võib uurija varasem kogemus mõjutada andmete tõlgendamist ja uurimisprotsessi (Berger, 2013).

Käesolevas uurimistöös püüdsid autorid vähendada isikliku kogemuse võimalikku mõju andmete tõlgendamisele: küsimustiku väiteid sõnastades lähtuti uurimisküsimustest ja teaduskirjandusest ning intervjuu küsimused sõnastati võimalikult neutraalselt. Intervjuude läbiviimisel anti osalejatele võimalus kirjeldada oma kogemusi ja seisukohti vabalt ning ilma uurija hinnangulise suunamiseta. Andmete analüüsimisel võrreldi kvantitatiivseid tulemusi kvalitatiivsete andmetega ning tulemuste tõlgendamisel lähtuti võimalikult objektiivsest lähenemisest. Samuti arutati uurimisprotsessi ja tulemusi tõlgendusi juhendajaga, et vähendada võimalikke subjektiivseid kallutusi ning toetada uurimistöö usaldusväärsust.

3. Tulemused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, milliseid koostööd takistavaid tegureid tajuvad kutseõpetajad Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses ning milliseid võimalikke lahendusi nähakse koostöökultuuri arendamiseks. Tulemused esitatakse kombineeritud meetodi põhimõttest lähtudes, sidudes kvantitatiivse ja kvalitatiivse uuringu tulemused terviklikuks käsitluseks. Kvantitatiivne analüüs võimaldas välja tuua üldised mustrid ja arvamused koostööd takistavate tegurite ning võimalike lahenduste kohta, kvalitatiivne analüüs võimaldas tulemusi täpsustada ja avada õpetajate kogemuste kaudu. Tulemuste illustreerimiseks kasutatakse intervjuudest pärinevaid tsitaate. Parema loetavuse huvides on tsitaatide keelelist sõnastust vajadusel korrigeeritud, säilitades vastuste algse tähenduse.

Esimese uurimisküsimuse eesmärk oli välja selgitada, millised kutseõpetajate arvamused koostööd takistavate tegurite osas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses. Joonisel 1 on esitatud kutseõpetajate hinnangud peamistele koostööd takistavatele teguritele.

Joonis 1. Kutseõpetajate hinnangud koostööd takistavatele teguritele

Intervjuudes kirjeldasid kutseõpetajad olukordi, kus koostöö toimus pigem tööväliselt ning sõltub individuaalsest valmisolekust ja algatusest. Kutseõpetajad tõid esile, et olemasolev töökorraldus ei toeta koostööks vajaliku aja teadlikku planeerimist. Samuti ilmnis, et kutseõpetajate tajumusel ei ole koolis piisavalt selgeid kokkuleppeid ja struktuure, mis toetaksid õpetajatevahelist koostööd. Intervjuudes kirjeldasid kutseõpetajad, et koostöö toimub pigem individuaalselt ning ühiseid koostööd toetavaid praktikaid kogeti vähesena. Intervjuudes kirjeldati seda eelkõige juhtimise ja asutusesisese korralduse kaudu, kus kutseõpetajate kogemusel väljendub probleem vastuolulistes korraldustes, puudulikkus koordinatsioonis ja ebaselges infovahetuses. Seda kirjeldab järgmine tsitaat:

/.../ juhtkonna liikmete vahel puudub koostöö ning /.../ antakse vastukäivaid korraldusi (Intervjueeritav D)

Vastajad seostasid koostöö raskusi erinevate õpetamisstiilide ja arusaamadega. Kvalitatiivses analüüsis kirjeldati ka nõrka koostöökultuuri, kus kutseõpetajad tegutsevad pigem individuaalselt ning koostöö ei ole kutseõpetajate arvamusel tavapärane osa tööprotsessist:

/.../ igaüks nokitseb omaette /.../ (Intervjueeritav B)

Varasemate negatiivsete koostöökogemuste puhul jagunesid vastanute arvamused suhteliselt erinevalt, mistõttu ei ilmnunud selle teguri puhul ühtset seisukohta. Samas näitasid tulemused, et digitaalsed koostöövahendeid ei peetud peamiseks koostööd piiravaks teguriks. Enamik vastanutest hindas nende kasutamist pigem toetavaks.

Teise uurimisküsimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas kirjeldavad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite seoseid oma igapäevase tööga. Intervjuude analüüsist ilmnes, et kutseõpetajate kogemusel seostub koostöö vähesus suurema töökoormuse, ajakulu ja vajadusega tegutseda iseseisvalt olukordades, kus kutseõpetajad oleksid pidanud vajalikuks suuremat koostööd. Kutseõpetajad kirjeldasid, et koostöö puudumise korral tuleb neil sagedamini lahendada tööalaseid küsimusi individuaalselt ning vahendada infot kolleegide ja õppijate vahel. Kutseõpetajad kirjeldasid olukordi, kus vastutus jäi peamiselt individuaalselt kutseõpetaja kanda. Kutseõpetajad seostasid seda eelkõige olukordadega, kus õppijate toetamine või õppeprotsessi korraldamine nõuab täiendavat aega ja energiat. Seda kirjeldab järgmine tsitaat:

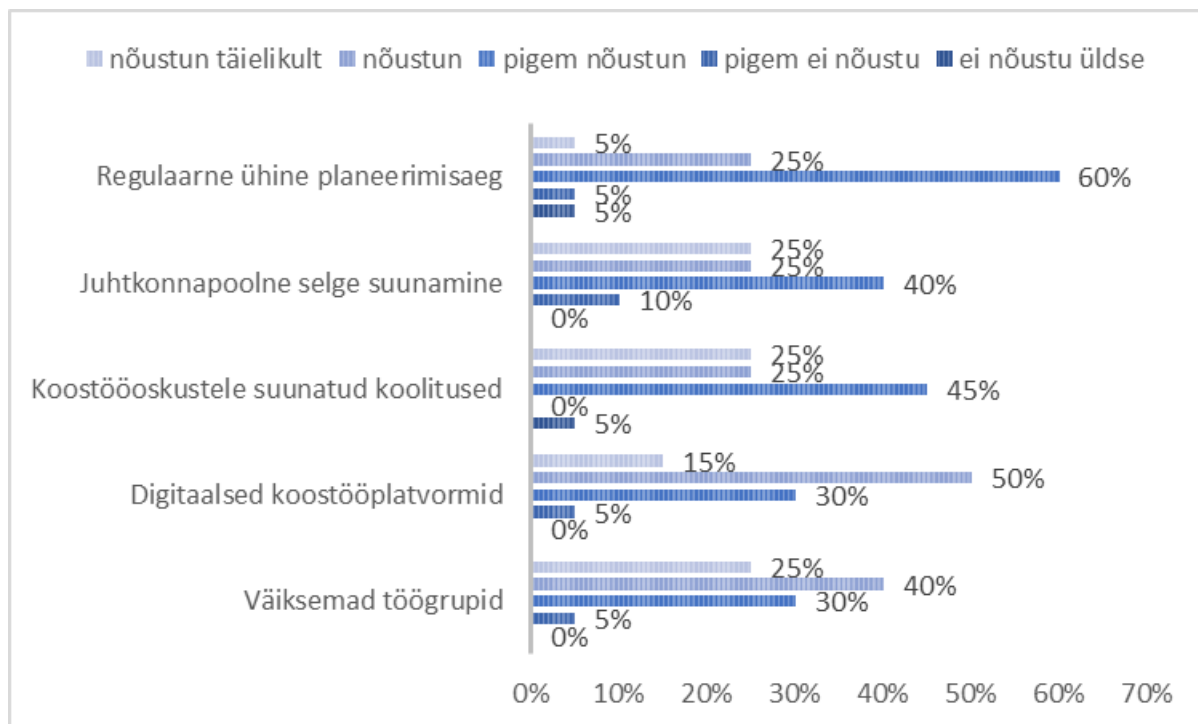
/.../ kui õpilasele antakse seal eespool liiga palju ette ja tal ei ole seda õpioskust, siis praktiliste tööde puhul on kutseõpetajal 50% suurem energiakulu. (Intervjueeritav B)

Kutseõpetajate tajul seostub koostöö vähesus ka õppeprotsessi sujuvuse ja infovahetusega. Intervjuudes kirjeldati olukordi, kus aeglane või puudulik kommunikatsioon kolleegide vahel tekitas kutseõpetajates lisapinget ning vajadust tegeleda küsimustega, mis ei kuulunud otseselt nende vastutusalasse. Kutseõpetajad seostasid selliseid olukordi õppijate korduvate pöördumiste ja ebaselgusega õppekorralduses. Seda kirjeldab järgmine tsitaat:

Sageli pean suunama õpilaste küsimused edasi õpetajatele, kes vastavad väga aeglaselt või ei vasta üldse. /.../ õpilane pöördub korduvalt minu poole, kas õpetaja on vastanud. Soovitan tal veel oodata, kuid see tekitab õpilases frustratsiooni. (Intervjueeritav D)

Kolmanda uurimisküsimuse eesmärk oli selgitada, milliseid võimalikke lahendusi näevad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite ületamiseks. Intervjuudes kirjeldati koostööga seotud raskusi eelkõige töökorralduslike ja kommunikatsiooni probleemidena. Joonisel 2 on esitatud kutseõpetajate hinnangud koostööd toetavatele tingimustele ja võimalikele lahendustele.

Joonis 2. Kutseõpetajate hinnangud koostööd toetavatele tingimustele ja võimalikele lahendustele

Kvantitatiivseid tulemusi täpsustasid intervjuud, milles kutseõpetajad rõhutasid, et koostöö peaks olema teadlik tööprotsessi sisse planeeritud ning käsitletud loomuliku töö osana, mitte lisategevusena väljaspool tööaega. Seda kirjeldab järgmine tsitaat:

*/.../ kui me tahame koostööd teha, siis see ei oleks tegevused, mis on pärast tunde.
(Intervjueeritav A)*

Intervjuudes toodi esile ka vajadus parandada organisatsioonisisest infovahetust ja juhtimist, et vähendada ebaselgust ning toetada õpetajatevahelist koostööd. Intervjuudes rõhutati organisatsiooni rolli koostöö toetamisel.

4. Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, milliseid koostööd takistavaid tegureid tajuvad kutseõpetajad Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses ning milliseid võimalikke lahendusi nähakse koostöökultuuri arendamiseks. Käesolevas peatükis tõlgendatakse saadud uurimistulemusi lähtuvalt uurimisküsimustest, seostatakse neid varasemate uuringute ja teoreetiliste käsitlustega ning tuuakse esile uuringu piirangud, praktiline väärtus ja võimalikud edasised uurimissuunad.

Esimese uurimisküsimuse eesmärk oli välja selgitada, millised on kutseõpetajate arvamused koostööd takistavate tegurite osas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses. Tulemused näitasid, et kutseõpetajate arvamuse põhjal seostuvad peamised koostööga seotud raskused eelkõige töökorralluslike ja asutusesiseste teguritega. Analüüsi põhjal tõid vastajad sagedamini esile ajapuuduse, suure töökoormuse ning tunniplaani korralluse, mis ei toeta piisavalt koostöö praktilist elluviimist. Need tulemused on kooskõlas varasemate uuringutega, kus ajapuudust ja töökoormust käsitletakse õpetajatevahelist koostööd piiravate teguritena (OECD, 2021; Sirk *et al.*, 2017). Samuti toetavad tulemused käsitlusi, mille kohaselt võib koostöö jääda tagaplaani olukorras, kus õpetajatele ei ole loodud piisavalt aega ühisteks aruteludeks ja planeerimiseks (Slabina & Aava, 2019; Woodland *et al.*, 2013).

Samas ilmnes käesolevas uuringus tugevamalt juhtimise ja asutusesisese koordinatsiooniga seotud probleemide olulisus. Kutseõpetajad kirjeldasid vastuolulisi korrallusi, puudulikku infovahetust ning ebaselget töökorrallust, mida seostati koostöö raskustega. Kuigi varasemates uuringutes käsitletakse juhtkonna toetust ühe koostööd mõjutava teguritena (Slabina & Aava, 2019; Woodland *et al.*, 2013), ilmnes käesolevas uuringus juhtimise roll oluliselt keskmeha. Seda võib põhjendada asjaoluga, et koostööks puudusid kutseõpetajate kirjelduste põhjal selged töökorralluslikud kokkulepped ja süsteemne koordinatsioon, mistõttu sõltus koostöö sageli kutseõpetajate individuaalsest algatusest.

Kutseõpetajad kogesid koostööd pigem individuaalse ja episoodilise tegevusena. Kutseõpetajad kirjeldused viitavad professionaalse isolatsiooni kogemusele ning vähesele ühisele vastutusele õppeprotsessi eest. Need tulemused on osaliselt kooskõlas varasemate uuringutega, mille kohaselt võivad individuaalne tööstiil ja vähene koostöökultuur piirata õpetajate valmisolekut kollektiivseks õppimiseks (Sirk *et al.*, 2017; Vescio *et al.*, 2008). Samas rõhutatakse professionaalsete õpikogukondade käsitlustes regulaarset koostööd, ühiseid eesmärke ja jagatud vastutust õppe kvaliteedi eest (DuFour & Eaker, 2009; Stoll *et al.*, 2006). Käesoleva uuringu tulemused viitavad sellele, et süsteemne koostöökultuur ei ole uuritavas organisatsioonis kutseõpetajate arvamused põhjal veel täielikult kujunenud.

Lisaks ilmnes, et kutseõpetajate arvamuse põhjal seostuvad koostöö raskused erinevate õpetamisstiilide ja arusaamadega. Seda võib põhjendada asjaoluga, et kutseõpetajad tegutsevad erinevate erialade ja õpetamispraktikate ristumiskohas, kus ühiste tööviiside kujundamine võib olla keeruline. Samas ei peetud varasemaid negatiivseid koostöökogemusi üheselt peamiseks takistavateks teguriteks, mis viitab sellele, et koostöö kogemused võivad kutseõpetajate vahel erineda. Varasemates käsitlustes on õpetajatevahelise koostöö toimimist

seostatud erinevate asutusesiseste ja töökorralluslike tingimustega (Woodland *et al.*, 2013). Kuigi käesolevas uuringus käsitleti küsimustikus ka digitaalseid koostöövahendeid, ei tõusnud need kutseõpetajate arvamuse põhjal peamise koostööga seotud probleemina esile. Kutseõpetajad seostasid suuremaid raskusi pigem töökorralluslike ja asutusesiseste küsimustega.

Teise uurimisküsimuse eesmärk oli selgitada, kuidas kirjeldavad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite seoseid oma igapäevase tööga. Kutseõpetajad seostasid koostöö vähesust suurema ajakulu, keerulisema töökorralluse ning vajadusega lahendada tööga seotud küsimusi iseseisvalt. Kutseõpetajad kirjeldasid olukordi, kus puudulik infovahetus ja aeglane kommunikatsioon kolleegide vahel tekitasid vajaduse vahendada infot või tegeleda küsimustega, mis ei kuulunud otseselt nende vastutusalasse. Selliseid kirjeldused viitavad sellele, et kutseõpetajate arvamuse põhjal ei ole koostöö pelgalt lisategevus, vaid oluline osa igapäevase töö toimimisest. Saadud tulemused toetavad varasemaid käsitlusi, mille kohaselt võib koostöö vähesus seostuda kutseõpetajate suurema töökoormuse ja professionaalse pingega (OECD, 2021; Roos *et al.*, 2021). Samas ilmnes käesolevas uuringus tugevamalt kutseõpetajate kogemus, et koostööga seotud raskused mõjutavad õppeprotsessi korraldamise sujuvust ja õppijate toetamise võimalusi. Seda võib põhjendada kutsehariduse eripäraga, kus kutseõpetajate töö hõlmab lisaks õpetamisele praktikakorraldust, suhtlust tööandjatega ja õppijate individuaalset juhendamist (Salonen & Tapani, 2019). Selline töökorrallus suurendab vajadust regulaarse infovahetuse ja kolleegide vahelise koostöö järele.

Kolmanda uurimisküsimuse eesmärk oli välja selgitada, milliseid võimalikke lahendusi näevad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite ületamiseks. Kutseõpetajad peavad oluliseks eelkõige töökorralluslike ja asutusesiseseid muudatusi, mis toetaksid koostöö süsteemsemat kujundamist. Kvantitatiivses uuringus peeti kõige olulisemateks koostööd toetavateks tingimusteks regulaarset ühist planeerimisega, juhtkonna selgemat suunamist ning koostööoskustele suunatud koolitusi. Need tulemused on kooskõlas professionaalsete õpikogukondade käsitlustega, mille kohaselt eeldab tõhus koostöö regulaarset ühistegevust, ühiseid eesmärke ja asutusesisest tuge (DuFour & Eaker, 2009; Stoll *et al.*, 2006). Kvalitatiivsed tulemused täpsustasid neid seisukohti, näidates, et kutseõpetajate arvamuse põhjal peaks koostöö olema loomulik osa tööprotsessist, mitte lisategevus väljaspool tööaega. Kutseõpetajad rõhutasid vajadust teadlikuma juhtimise ja parema infovahetuse järele, mis võimaldaks vähendada ebaselgust ning toetada koostöö toimimist igapäevases töös. Väiksemates töögruppides tegutsemist ja digitaalseid koostööplatvorme peeti koostööd toetavateks praktikateks. See võib viidata kutseõpetajate valmisolekule

arendada koostööga seotud tööviise tingimusel, et organisatsioon toetab koostööks vajalike tingimuste loomist.

Käesoleva uuringu tulemused viitavad sellele, et õpetajatevahelise koostöö kujunemine sõltub kutseõpetajate arvamusel põhjal suurel määral organisatsioonikultuurist, juhtimispraktikatest ja teadlikkust töökorraldusest. Erinevalt mõnest varasemast uuringust käsitleb käesolev uurimus kutseõpetajate koostööd Ida-Virumaa mitmekeelses ja muutustele avatud kutsehariduse kontekstis, kus haridusreform võib suurendada vajadust süsteemse õpetajatevahelise koostöö järele. Seetõttu võib õpetajatevahelise koostöö teadlik toetamine olla oluline nii kutseõpetaja professionaalse toimetuleku kui ka õppeprotsessi toimimise seisukohalt.

Tulemuste tõlgendamisel tuleb arvesse võtta ka käesoleva uuringu piiranguid. Kvantitatiivse uuringu puhul sõltub andmete kvaliteet vastanute subjektiivsetest arvamustest ning küsimustiku tõlgendamisest. Vastused võivad põhineda kutseõpetajate tajutud kogemustel ega pruugi täielikult kajastada tegelikke olukordi (Queirós *et al.*, 2017). Nende piirangute vähendamiseks pöörati tähelepanu küsimustiku sõnastuse selgusele ja viidi läbi pilootuuring. Lisaks tuleb arvestada, et küsimustikus kasutatud Likert-skaala väidete sõnastus ja jaotus võis mõjutada vastanute hinnangute kujunemist, kuna küsimuste plokkis domineerisid positiivselt sõnastatud väited. See võis suunata vastuseid pigem nõustumise suunas ning mõjutada tulemuste tasakaalu.

Kvalitatiivse uuringu piiranguna tuleb arvestada, et intervjuude valim kujunes vabatahtliku osalemise põhjal. Intervjuudes osalesid peamiselt väiksema töökogemusega kutseõpetajad, kes väljendasid valmisolekut oma kogemusi ja arvamusel jagada. Seetõttu on võimalik, et uuringus osalesid kutseõpetajad, kes on koostöö küsimustes keskmisest aktiivsemad, kriitilisemad või muutustele avatumad. See võis mõjutada esile toodud probleemide ja võimalike lahenduste rõhuasetusi ning piirata tulemuste ülekantavust kõigile kutseõpetajatele. Samuti tuleb arvestada veebikeskkonna võimalikku rolli vastuste kujunemisel, kuna intervjuu olukord võib mõjutada osalejate vastuseid (Ross & Zaidi, 2019). Intervjuud viidi läbi veebipõhiselt *Microsoft Teamsi* keskkonnas, kus usalduse loomine võib olla keerulisem ning võivad tekkida tehnilised probleemid. Nende piirangute vähendamiseks selgitati osalejatele uuringu eesmärki ja andmete kasutamist, tagati anonüümsus ning püüti luua toetavat vestluskeskkonda.

Käesoleva uurimistöö tulemusi saab rakendada kutseõpetajate koostöö teadlikumal planeerimisel ning koostööd toetavate töökorralduslike praktikate kujundamisel kutseõppeasutustes. Tulemused viitavad sellele, et koostöökultuuri arendamine eeldab lisaks

kutseõpetajate individuaalsele valmisolekule ka organisatsiooni süsteemset tuge, selgeid kokkuleppeid ja regulaarseid koostöövõimalusi.

Edasistes uuringutes oleks vajalik laiendada uurimist teistele kutseõppeasutustele, et võrrelda erinevate koolide koostöökultuuri ning selgitada, kas sarnased koostööga seotud raskused ilmnevad ka teistes piirkondades. Samuti võiks tulevikus kaasata lisaks kutseõpetajatele ka kooli juhtkonna ja üldainete õpetajaid, et saada terviklikum ülevaade koostöö toimimisest organisatsiooni tasandil. Lisaks võiks edasistes uuringutes keskenduda sellele, kuidas õpetajatevaheline koostöö toetab eestikeelsele õppele üleminekut Ida-Virumaa haridusasutustes ning milliseid asutusesiseseid ja koostöökultuuriga seotud tingimusi peetakse selles protsessis oluliseks.

Tänuõnad

Autorid tänavad juhendajat Joosep Heinsalu professionaalse toe, nõuannete ja väärtusliku tagasiside eest bakalaureusetöö koostamisel.

Samuti täname Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse direktorit Hendik Aguri ning kvaliteedi- ja arendusjuhti Madis Somelari uuringu läbiviimise toetamise ja andmekogumiseks vajalike võimaluste loomise eest.

Täname kõiki uuringus osalenud Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse kutseõpetajaid valmisoleku eest jagada oma kogemusi ja arvamusi.

Lisaks täname oma lähedasi toetuse ja mõistva suhtumise eest töö kirjutamise perioodil.

Autorsuse kinnitus

Kinnitame, et oleme koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Julia Šipilova

/digitaalselt allkirjastatud/

Ksenia Rosenthal

/digitaalselt allkirjastatud/

21.05.2026

Kasutatud kirjandus

- Admiraal, W., Schenke, W., De Jong, L., Emmelot, Y., & Sligte, H. (2021). Schools as professional learning communities: what can schools do to support professional development of their teachers?. *Professional development in education*, 47(4), 684-698.
- Andmekaitse Inspeksioon. (2021). *Isikuandmete töötlemine teadus- ja õppetöös*.
<https://www.aki.ee>
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and teacher education*, 27(1), 10-20.
- Benevene, P., De Stasio, S., & Fiorilli, C. (2020). Well-being of school teachers in their work environment. *Frontiers in Psychology*, 11, 1239.
- Berger, R. (2013). Now I see it, now I don't: Researcher's position and reflexivity in qualitative research. *Qualitative research*, 15(2), 219-234.
doi:10.1177/1468794112468475
- Bunker, V. J. (2008). Professional Learning Communities, Teacher Collaboration, and Student Achievement in an Era of Standards Based Reform (Doctoral dissertation, Lewis & Clark College). ProQuest Dissertations Publishing.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Los Angeles: Sage Publications.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). Effective teacher professional development. *Learning policy institute*.
- DuFour, R., & Eaker, R. (2009). *Professional learning communities at work tm: best practices for enhancing students achievement*. Solution tree press.
- Ferguson, J., & Wilson, J. C. (2011). The Co-Teaching Professorship: Power and Expertise in the Co-Taught Higher Education Classroom. *Scholar-Practitioner Quarterly*, 5(1), 52-68.
- Flick, U. (2011). *An Introduction to Qualitative Research*. Los Angeles ja London: Sage.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College Press.
- Haridus- ja teadusministeerium (2021). *Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035*.
https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf

- Haridus- ja teadusministeerium (2022). *Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2023–2030*. https://hm.ee/sites/default/files/documents/2023-12/Lisa%201_%20Eestikeelsele%20%C3%B5ppele%20%C3%BCleminiku%20tegevuskava%202023_2030.pdf
- Kutsekoda (2025). Kutsestandardid: Kutseõpetaja, 6. tase. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11466947>
- Kutseõppeasutuse seadus (2025). <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001?leiaKehtiv>
- Laherand, M. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.
- OECD. (2021). *Teachers and leaders in vocational education and training*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/59d4fbb2-en>
- Queirós, A., Faria, D., & Almeida, F. (2017). Strengths and limitations of qualitative and quantitative research methods. *European journal of education studies*.
- Roos, L., Trasberg, K., Kõiv, K., & Säre, E. (2021). Implementing VET Start Programme in Estonian Vocational Schools—the Experience of Teachers and Support Specialists. *Social Education/Socialinis Ugdyimas*, 55(1).
- Ross, P. T., & Bibler Zaidi, N. L. (2019). *Limited by our limitations. Perspectives on medical education*, 8 (4), 261–264.
- Salonen, A. O., & Tapani, A. (2019). Identifying teachers' competencies in Finnish vocational education. *International journal for research in vocational education and training*, 6(3), 243-260.
- Sirk, M., Ümarik, M., Loogma, K., & Niglas, K. (2017). *Koostöö kutseõpetaja professionaalsust määrava tegurina*. Eesti Haridusteaduste Ajakiri, 5(2), 80–105.
- Slabina, P., & Aava, K. (2019). Õpetajate koostöise õpikultuuri kogemused Eesti üldhariduskoolide näitel. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*.
- Soini, T., Pietarinen, J., & Pyhältö, K. (2021). Shared leadership and professional learning community in Finnish vocational schools. *Frontiers in Education*, 6, 617613. DOI: 10.3389/educ.2021.617613
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of educational change*, 7(4), 221-258.
- Tartu Ülikooli Eetikakeskus. (2023). *Hea teadustava 2023*. https://eetika.ee/sites/default/files/2023-06/HEA%20TEADUSTAVA_2023.pdf

- Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning. *Teaching and teacher education*, 24(1), 80-91.
- Vesikivi, P., Lakkala, M., Holvikivi, J., & Muukkonen, H. (2019). Team teaching implementation in engineering education: teacher perceptions and experiences. *European Journal of Engineering Education*, 44(4), 519-534.
- Vähäsantanen, K., & Eteläpelto, A. (2009). Vocational teachers in the face of a major educational reform: Individual ways of negotiating professional identities. *Journal of Education and Work*, 22(1), 15-33.
- Woodland, R., Lee, M. K., & Randall, J. (2013). A validation study of the teacher collaboration assessment survey. *Educational Research and Evaluation*, 19(5), 442-460.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvantitatiivse ja kvalitatiivse uurimismeetodi kombineerimine.*

Lisa 1. Direktori nõusolek

Julia Šipilova

To: [redacted]

Cc: Ksenia Rosenthal

Lugupeetud hr [redacted]

☺ Reply Reply all Forward [redacted] [redacted] [redacted] ...

Tue 12/16/2025 10:46

Soovime Teie luba läbi viia bakalaureusetöö raames uuring Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses. Uurimistöö valmib Haridusteaduste Instituut Tartu Ülikooli "**Kutseõpetaja**" bakalaureuseõppe raames ning selle keskseks teemaks on "**Kutseõpetajate koostööd takistavad tegurid ja võimalikud lahendused Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse näitel**". Bakalaureusetöö autorid on **Julia Šipilova ja Ksenia Rosenthal**.

Uuringu sihtrühmaks on Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse kutseõpetajad. Andmeid kogutakse kombineeritud meetodil. **Jaauanuaris on planeeritud veebipõhine küsitlus ning selle andmete esmane analüüs. Veebruaris ja märtsis viiakse läbi poolstruktureeritud intervjuud kutseõpetajatega ning aprillis toimub intervjuude andmete analüüs.**

Uuringu eesmärk on mõista õpetajate vaatenurgast, millised tegurid takistavad koostööd ning milliseid koostööd toetavaid tingimusi või praktiliseid tuakse esile takistuste ületamise kontekstis.

Kinnitame, et uuring viiakse läbi kooskõlas hea teadustava ja andmekaitseõuuega. Uuringus osalemine on õpetajatele vabatahtlik ning kõik vastused kogutakse ja analüüsitakse anonüümselt. Uurimistulemusi kasutatakse üksnes akadeemilisel eesmärgil ning üksikuid vastajaid ega isiksustatud andmeid ei avaldata. Kooliasutuse nime kasutatakse bakalaureusetöös üksnes konteksti kirjeldamisel.

Soovi korral oleme valmis edastama ka bakalaureusetöö kavandi või mustandi asjakohase osa, et anda täpsem ülevaade uuringu eesmärkidest, meetodikast ja käsitletavast teemast.

Oleme valmis edastama täiendavat teavet uuringu sisu, andmekogumise viisi ja ajakava kohta ning vastama tekkinud küsimustele. Täname Teid aja ja kaalutlemise eest ning loodame Teie heakskiidule

Lugupidamisega

Julia Šipilova ja Ksenia Rosenthal

Saatja: [redacted]@ivkhk.ee>

Saadetud: teisipäev, 16. detsember 2025 12:08

Adressaat: Julia Šipilova <Julia.Sipilova@ivkhk.ee>

Koopia: Ksenia Rosenthal <ksenia.rosenthal@ivkhk.ee> [redacted]

Teema: Re: Luba bakalaureusetöö raames uuringu läbiviimiseks Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses

Tere ja oleme nõus ning soovime head uuringu läbiviimist. Kindlasti soovime, et ka kool saaks kasu - tutvuda siis tulemustega mõistlikus matus vm olla kaasatud saadud teadmiste rakendusse.

Heade soovidega

[redacted]

Lisa 2. Pöördumiskiri kutseõpetajate poole

Cc: Julia Šipilova <julia.sipilova@ut.ee>

Subject: Palve osaleda uuringus: Kutseõpetajate koostööd takistavad tegurid ja võimalikud lahendused Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse näitel

Lugupeetud kolleeg

Pöördume Teie poole palvega osaleda meie bakalaureusetöö raames läbiviidavas uuringus, mis keskendub kutseõpetajate vahelisele koostööle.

Teie kogemus ja hinnangud on meie jaoks väga väärtuslikud, sest just kutseõpetajate igapäevane praktiline kogemus aitab mõista, millised tegurid koostööd toetavad ning millised seda takistavad. Uuringu tulemused annavad võimaluse esile tuua kitsaskohti ning teha ettepanekuid koostöö arendamiseks.

Küsimustiku täitmine on anonüümne ning võtab aega ligikaudu 25–30 minutit. Osalemine on vabatahtlik, kuid iga vastus aitab kaasa sisukamate ja usaldusväärsemate järelduste tegemisele.

Küsimustikule pääsete ligi järgneva lingi kaudu:

<https://forms.office.com/e/J01JC2G1wL>

Täname Teid siiralt panuse ja aja eest!

Parimate soovidega

Julia Šipilova ja Ksenia Rosenthal

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse teenindusosakonna kutseõpetajad

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduste valdkonna haridusteaduste instituudi üliõpilased

Lisa 3. Küsimustik

Käesoleva uurimistöö kavandamisel ja läbiviimisel järgitakse hea teadustava ning isikuandmete kaitse põhimõtteid, lähtudes vastutuse, aususe, läbipaistvuse ja uuritavate heaolu tagamise väärtustest.

Taustaandmed

1. Palun märkige oma sugu:

naine

mees

2. Palun märkige oma vanus:

kuni 34 (kaasa arvatud)

35–45

46–55

56–65

alates 66

3. Kui kaua olete töötanud kutseõpetajana?

alla 1 aasta

1–5 aastat

6–10 aastat

11–20 aastat

üle 20 aasta

4. Millises valdkonnas Te peamiselt õpetate?

tehnika ja tehnoloogia

teenindus

majandus ja IT

üldained

muu (palun täpsustage)

Õpetajatevahelise koostöö takistavad tegurid

Palume andke hinnang allpool toodud väidetele, kasutades viiepallist skaalat (1 - ei nõustu üldse, 2 - pigem ei nõustu, 3 - pigem nõustun, 4 - nõustun, 5 – nõustun täielikult)

5. Minu tööülesannete kogumaht jätab mulle piisavalt aega koostööks nii eriala kutseõpetajate kui ka üldaine õpetajatega.

6. Minu ja kolleegide kontakttunnid on ajaliselt kooskõlastatud nii, et koostöö on praktiliselt teostatav.

7. Minu kogemuse põhjal on koolis selged kokkulepped ja struktuurid, mis toetavad õpetajatevahelist koostööd.

8. Minu jaoks raskendavad erinevad õpetamisstiilid ja arusaamad koostööd nii eriala kutseõpetajate kui ka üldaine õpetajatega.

9. Minu varasemad negatiivsed koostöökogemused on vähendanud minu motivatsiooni edasiseks koostööks nii eriala kutseõpetajate kui ka üldaine õpetajatega.
10. Minu jaoks on digitaalsete koostöövahendite kasutamine koolis piisavalt toetatud.

Takistuste mõju igapäevasele tööle

Palume andke hinnang allpool toodud väidetele, kasutades viiepallist skaalat (1 - ei nõustu üldse, 2 - pigem ei nõustu, 3 - pigem nõustun, 4 - nõustun, 5 – nõustun täielikult)

11. Õpetajatevahelise koostöö takistavad tegurid mõjutavad negatiivselt minu töö kvaliteeti.
12. Õpetajatevahelise koostöö takistavad tegurid piiravad minu töös uute õppemeetodite kasutamist.
13. Õpetajatevahelise koostöö takistavad tegurid vähendavad minu töömotivatsiooni.
14. Õpetajatevahelise koostöö takistavad tegurid suurendavad minu tööalast stressi.
15. Õpetajatevahelise koostöö puudumine mõjutab negatiivselt minu enesetunnet professionaalse kutseõpetajana.

Õpetajatevahelist koostööd toetavad tingimused ja võimalikud lahendused

Palume andke hinnang allpool toodud väidetele, kasutades viiepallist skaalat (1 - ei nõustu üldse, 2 - pigem ei nõustu, 3 - pigem nõustun, 4 - nõustun, 5 – nõustun täielikult)

16. Regulaarne ühine planeerimisaeg toetaks minu koostööd nii eriala kutseõpetajate kui ka üldaine õpetajatega.
17. Juhtkonnapoolne selge suunamine ja ootused suurendaksid minu koostööd nii eriala kutseõpetajate kui ka üldaine õpetajatega.
18. Minu hinnangul oleksid koostööoskustele suunatud koolitused vajalikud.
19. Digitaalsed koostööplatvormid (nt ühised keskkonnad) toetaksid minu koostööd nii eriala kutseõpetajate kui ka üldaine õpetajatega.
20. Väiksemad töögrupid (3-5 inimest) või meeskonnad soodustaksid sisulist minu koostööd nii eriala kutseõpetajate kui ka üldaine õpetajatega.

Osalemine edasistes uuringutes ja andmete kasutamine

21. Olen nõus osalema järgnevas kvalitatiivses uuringus (intervjuus), mis põhineb selle küsitluse tulemustel.
 olen nõus
 ei ole nõus
22. Kui olete nõus osalema järgnevas kvalitatiivses uuringus (intervjuus), mis põhineb selle küsitluse tulemustel, palun jätke oma kontaktandmed (e-posti aadress ja/või telefoninumber).
23. Anna nõusoleku, et minu vastuseid võib anonüümsel kujul kasutada ka edaspidistes teadusuuringutes, sealhulgas kitsama fookusega uurimustes.
 olen nõus
 ei ole nõus

Lisa 4. Intervjuu kava

Intervjuu kava: Kutseõpetajate koostöö

Tere! Aitäh, et leidsite aega osaleda intervjuus.

Minu nimi on Julia/Ksenia ja viin läbi uuringut oma lõputöö raames, mille teema on kutseõpetajate vaheline koostöö Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses. Uuringu eesmärk on mõista, millised tegurid koostööd toetavad ja takistavad ning kuidas need mõjutavad õpetajate igapäevast tööd.

Teie vastused on konfidentsiaalsed ja neid kasutatakse ainult üldistatud kujul teadustöö analüüsis.

Kas Te olete nõus, et intervjuu salvestatakse? Salvestust kasutatakse üksnes andmete täpsemaks analüüsimiseks ja see kustutatakse pärast andmete töötlemist ja lõputöö valmimist.

Kas Teil on enne alustamist küsimusi?

1. Soojendus ja kontekst

Palun kirjeldage lühidalt oma tööd, kaua olete töötanud organisatsioonis ja rolli õpetajana.

2. Koostöö tegelik praktika

Kirjeldage üht hiljutist olukorda, kus tegite koostööd kolleegiga.

- Kellega koostöö toimus?
- Kuidas protsess välja nägi?
- Mis oli koostöö eesmärk?

3. Takistused

Kirjeldage üht olukorda, kus koostöö õpetajaga/õpetajatega ei õnnestunud või jäi ära.

- Mis seda kõige rohkem takistas?
- Mis oleks aidanud olukorda parandada?

4. Mõju tööle

Kuidas sellised olukorrad (kus koostöö ei toimi) mõjutavad Teie tööd?

- Tundide ettevalmistus?
- Motivatsioon või stress?
- Mõju õppijatele?

5. Hästi toimiv koostöö

Kirjeldage olukorda, kus koostöö toimus väga hästi.

- Mis tegi selle koostöö toimivaks?
- Mis oli teistmoodi võrreldes mittetoimiva koostööga?

6. Arendus ja juhtkond

Mis aitaks Teie hinnangul koostööd kõige rohkem parandada?

- Milline roll on juhtkonnal?
- Mis on praegu kõige rohkem puudu?

7. Lõpp

Kas on midagi olulist, mida me ei käsitlenud?

Lisa 5. Näide kvalitatiivsete andmete kodeerimisest

Uurimisküsimus	Tsitaat	Esmane kood	Kategooria/teema
Millised on kutseõpetajate arvamused koostööd takistavate tegurite osas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses?	„igauks nokitseb omaette“	individuaalne tegutsemine	nõrk koostöökultuur
Millised on kutseõpetajate arvamused koostööd takistavate tegurite osas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses?	„info jõuab nädalase viivitusega“	hilinenud info	info liikumise probleemid
Kuidas kirjeldavad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite seoseid oma igapäevase tööga?	„50% suurem energiakulu“	energiakulu kasv	töökoormuse suurenemine
Milliseid võimalikke lahendusi näevad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite ületamiseks?	„määrati mulle kohe mentor“	mentorluse rakendamine	tugisüsteemide arendamine
Milliseid võimalikke lahendusi näevad kutseõpetajad koostööd takistavate tegurite ületamiseks?	„tundide ajal ei ole aega“	ajapuudus	töökorralduslikud piirangud

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Julia Šipilova ja Ksenia Rosenthal,

1. anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) meie loodud teose „Kutseõpetajate arvamused koostööd takistavatest teguritest ja võimalikest lahendustest Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse näitel“, mille juhendaja on Joosep Heinsalu, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autoritele viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. oleme teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.

4. kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Julia Šipilova

Ksenia Rosenthal

21.05.2026